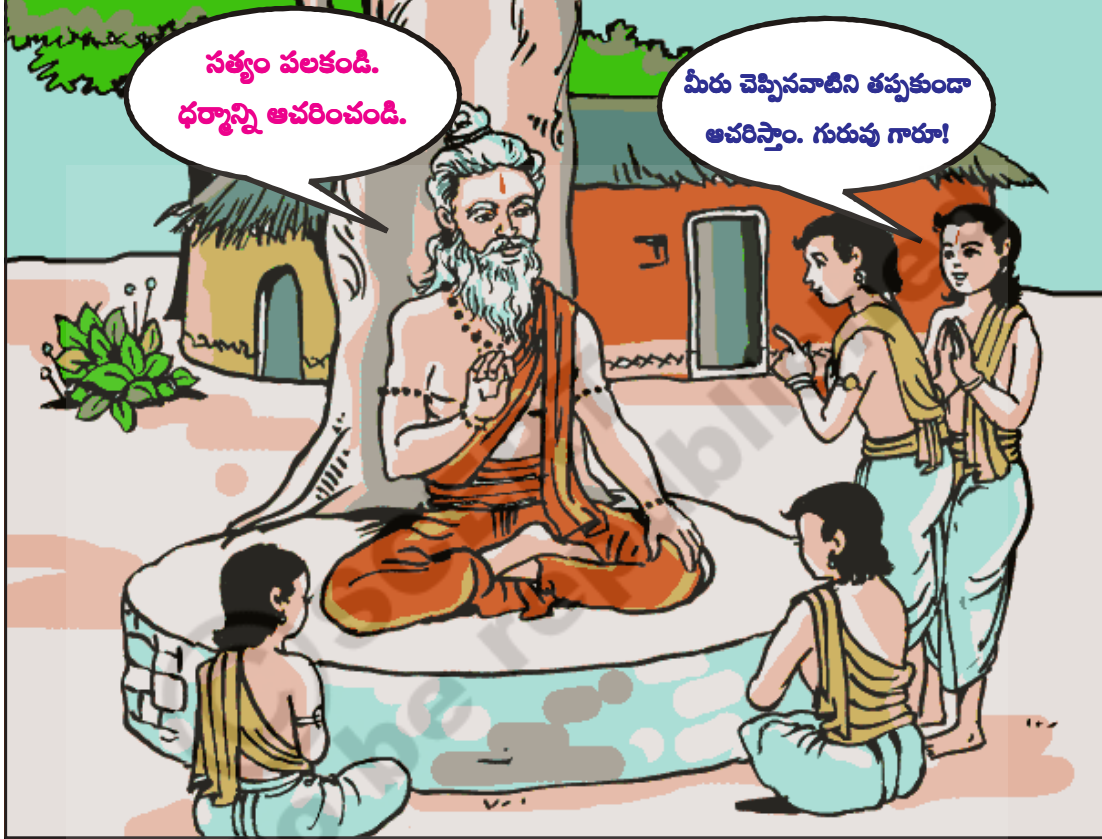

ఆలోచించండి - మాట్లాడండి :

సత్యం పలకండి.
ధర్మాన్ని ఆచరించండి.

మీరు చెప్పినవాటిని తప్పకుండా
ఆచరిస్తాం. గురువు గారూ!

ప్రశ్నలు :

1. పై చిత్రంలో ఎవరున్నారు ?
2. వారు ఏ విషయాల గురించి మాట్లాడుకుంటున్నారు.?
3. వారి సంభాషణనుబట్టి నీకేం తెలిసింది?
4. ఇలాంటి మరికొన్ని నీతులను పద్యాల ద్వారా తెలుసుకుందామా ?

నేపథ్యం :

విద్యార్థులలో నైతిక విలువలు పెంపొందించి మంచి పౌరులుగా తీర్చిదిద్దడం ఈ పాఠం ఉద్దేశం.

విద్యార్థులకు సూచనలు :

1. పాఠాన్ని చదవండి. తెలియని పదాలకింద, వాక్యాలకింద గీతలు గీయండి.
2. తెలియని పదాలను, వాక్యాలను గురించి మీ మిత్రులతో చర్చించండి.
3. తెలియని పదాల అర్థాలను పుస్తకం చివరన ఉన్న అకారాది పట్టిక చూసి తెలుసుకోండి.

*క. ఒరులేయవి యొనరించిన
నరవర! యప్రియముఁ దన మనంబున కగుఁ దా
నౌరులకు నవి సేయకునికి
పరాయణము పరమ ధర్మపథముల కెల్లన్. (1)

*క. తనువున విఱిగిన యలుఁగుల
ననువునఁ బుచ్చంగవచ్చు నతి నిష్ఠురతన్
మనమున నాఱిన మాటలు
విను మెన్ని యుపాయములను వెడలునె యధిపా! (2)

*క. తనవారు లేనిచోటను
జన వించుక లేని చోట జగడము చోటన్
అనుమానమైన చోటను
మనుజునకు న్నిలువఁ దగదు మహిలో సుమతీ! (3)

*క. తడవోర్వక ఒడలోర్వక
కడు వేగం బడచి పడిన గార్యంబగునే
తడవోర్చిన నొడలోర్చినఁ
జెడిపోయిన కార్యమెల్లఁ జేకురు సుమతీ! (4)

*క. పాలను కలిసిన జలమును
బాల విధంబుననె యుండుఁ బరికింపంగాఁ
బాలచవిఁ జెఱచు గావునఁ
బాలిశుఁడగువాని పొండు వలదుర సుమతీ! (5)

*క. పరహితము లేని సంపద
ధర నెవ్వఁడు గూర్చెనేని దక్కక పోవున్
మురిపెంబున జుంటిగలు
మరి కుడువక గూర్చు తేనె మార్గము సుమతీ! (6)

* ఆ.వె. కుండ కుంభమన్న కొండ పర్వత మన్న
నుప్పు లవణ మన్న నొకటి కాదె
భాష లిట్టె వేరు పరతత్వ మొక్కటి
విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ! (7)

* ఆ.వె. అంతరంగమందు నపరాధములు చేసి
మంచివానివలెను మనుజుఁడుండు
ఇతరు లెఱుగ కున్న యీశ్వరుఁ డెఱుగఁడా
విశ్వదాభిరామ ! వినుర వేమ! (8)

* ఆ.వె. పూజకన్న నెంచ బుద్ధి నిధానంబు
మాటకన్న నెంచ మనసు దృఢము
కులముకన్న నెంచ గుణము ప్రధానంబు
విశ్వదాభిరామ! వినుర వేమ. (9)

* ఉ. నీరము తప్తలోహమున నిల్చి యనామకమై నశించు నా
నీరమె ముత్యమట్లు నశినీదక సంస్థితమై తనర్చు నా
నీరమె శుక్తిలోఁ బడి మణిత్వము గాంచు సమంచిత ప్రభన్
పౌరుష వృత్తు లిట్లధము మధ్యము నుత్తము గొల్చువారికిన్ (10)

కవుల పరిచయం

కవి	కాలం	రచనలు, బిరుదులు
తిక్కన సోమయాజి	13వ శతాబ్దం	నిర్వచనోత్తర రామాయణం, ఆంధ్రమహాభారతం (విరాట పర్వంనుంచి స్వర్గరోహణ పర్వం వరకు 15 పర్వాలు తెనిగించాడు.) బిరుదులు - 'కవిబ్రహ్మ', 'ఉభయకవిమిత్రుడు'.
బద్దెన	13వ శతాబ్దం	సుమతీ శతకం
వేమన	17వ శతాబ్దం	వేమన పద్యాలు
ఎనుగు లక్ష్మణకవి	18వ శతాబ్దం	సుభాషిత రత్నావళి, విశ్వామిత్ర చరిత్ర, రామేశ్వర మాహాత్మ్యము

భావాలు:

1. ఇతరులు ఏ పని చేస్తే మనకు బాధ కలుగుతుందో ఆ పని మనం ఇతరుల విషయంలో చేయగూడదు. అదే ధర్మం.
2. శరీరంలోకి దిగిన బాణాలను అతి కష్టమీద బయటకు తీయవచ్చు. బాణం చేసిన గాయాలను మాన్పవచ్చు. కాని ఇతరులకు కష్టాన్ని కలిగించేట్లు మాట్లాడిన మాటలను తొలగించడం ఎన్ని ఉపాయాలచేతకూడా సాధ్యం కాదు.
3. తమకు సంబంధించినవారు లేనిచోట, చనువు లేనిచోట, తగాదా జరుగుతున్న చోట అనుమానంగా ఉన్న చోట ఉండగూడదు.
4. ఆలస్యాన్ని, శరీర కష్టాన్ని భరించలేక చిందులువేస్తే పనులు జరగవు. ఆ రెంటికీ తట్టుకొంటే ఎటువంటి పనిలోనైనా విజయం సాధించవచ్చు.
5. పాలలో నీళ్ళు కలిస్తే పైకి ఎవరికీ ఏమీ తెలియదు. కానీ పాలరుచి మాత్రం తగ్గుతుంది. అలాగే చెడ్డవారితో స్నేహం చేయడంవల్ల పైకి తెలియకుండానే నష్టం జరిగిపోతుంది.
6. సాటివారికి సహాయపడకుండా డబ్బు ఎంత కూడబెట్టినా దక్కదు. తేనెటీగలు తాము తినకుండా తీసిపెట్టుకొన్న తేనెను ఇతరులు తీసుకుపోతున్నారు కదా!
7. కుండ అన్నా, కుంభమన్నా ఒకటే. కొండ అన్నా పర్వతమన్నా ఒకటే. ఉప్పు అన్నా, లవణమన్నా ఒకటే. భాషలు వేరైనా వస్తువును తెలిపే అర్థం ఒకటే. అలాగే రూపాలు వేరైనా పరతత్వం ఒకటే.
8. చెయ్యాలిని తప్పులన్నీ చేసి మంచివాడిలా నటిస్తే సరిపోతుందా? అలాంటివాడి గుట్టుమట్టు ఎదుటివారికి తెలియకపోవచ్చు. దేవుడికి తెలియకుండా పోతాయా?
9. ఆడంబరంగా పూజలు చేయడం కన్నా మంచిబుద్ధితో ఉండటం మంచిది. పై పై మాటలు చెప్పడం కన్నా మంచిమనసు ఉండటం కావాలి. కులంకన్నా గుణమే ముఖ్యం.
10. కాలిన ఇనుముమీద నీళ్లుపడితే ఆవిరైపోతాయి. ఆ నీళ్లే తామరాకుపైన పడితే ముత్యాల్లా కనిపిస్తాయి. ఆ నీళ్లే ముత్యపు చిప్పలలో పడితే మణుల్లా (ముత్యాల్లా) మారతాయి. మనిషి అధములలో చేరితే అధముడౌతాడు. మధ్యములలోచేరితే మధ్యముడౌతాడు. ఉత్తములలోచేరితే ఉత్తముడౌతాడు.

1. విసడం-మాట్లాడడం

1. పాఠంలోని పద్యాలు వేటిని గురించి బోధిస్తున్నాయి?
2. పాఠంలోని ఏ ఏ పద్యాలను ఎవరు రాశారు ? ఇలాంటివే ఆయా కవులు రాసిన లేదా కింది తరగతుల్లో చదివిన మరొకొన్ని పద్యాలు చదవండి.
3. పాఠంలోని పద్యాలలో ఏ పద్యాలు నీకు బాగా నచ్చాయి? ఎందుకు?
4. పాఠంలోని పద్యాలను మనం ఎందుకు నేర్చుకోవాలి?
5. ఇద్దరిద్దరు జతగా కూర్చోవాలి. ఒకరు పద్యం చదవాలి. ఇంకొకరు భావం చెప్పాలి.

II. చదవడం - రాయడం

1. పాఠం ఆధారంగా జవాబులు రాయండి.

- ఏది ధర్మం?
- దేన్ని తొలగించలేం?
- విజయం సాధించడానికి మూలం ఏది?
- పిసినారివాడి డబ్బు ఏమవుతుంది?
- మనుషులు ఎక్కడెక్కడ ఉండడం భావ్యం కాదు?
- మాటలకున్న శక్తి ఎలాంటిది?
- నీరు ఎక్కడెక్కడ పడితే ఎలా మారుతుంది?

2. కింది వాక్యాలలో పదాలు తారుమారయ్యాయి. వాటిని సరిగా రాయండి.

పాలలో పైకి కలిస్తే నీళ్లు తెలియదు ఎవరికీ ఏమీ.. రుచి మాత్రం కానీ తగ్గుతుంది. అలాగే స్నేహం వల్ల నష్టం తెలియకుండానే పైకి జరిగిపోతుంది చెడ్డవారితో.

3. కుండ కుంభమన్న..... పద్యం చదవండి. ప్రశ్నలు తయారు చేయండి.

4. కింద కొన్ని పదాలున్నాయి. ఏ పదానికి ఏ పద్యం సరిపోతుందో పరిశీలించి కుండలీకరణాలలో (బ్రాకెట్లలో) పద్య సంఖ్యను వేయండి.

- పరోపకారం - ()
- కులంకన్నా గుణం ముఖ్యం - ()
- ధర్మం - ()
- చెడ్డవారితో స్నేహం - ()

III. స్వీయరచన

1. పాఠం ఆధారంగా ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

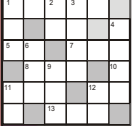
- ఇతరులకు బాధ కలిగించే పనులు ఏవి?
- ఇతరులను బాధపెట్టేలా మాట్లాడగూడదు కదా! ఎందుకు?
- ఏ పనిలోనైనా విజయం సాధించడానికి నువ్వు ఏం చేస్తావు?
- చెడ్డవాళ్ళతో స్నేహంవల్ల ఎలాంటి కష్టాలు నష్టాలు రావచ్చు?
- డబ్బు కూడబెట్టడంకన్న సాటివారికి సాయపడడం మేలని తెలుసుకున్నారు కదా! దీన్ని గురించి మీ అభిప్రాయాలు చెప్పండి.
- ఉండగూడనిచోట మనం ఎందుకు ఉండగూడదు?
- పాఠంలోని చివరి పద్యానికి భావం రాయండి. ఈ పద్యంలో మనిషిని వేటితో పోల్చారు.

2. వ్యాసరూప సమాధాన ప్రశ్నలు

కింది ప్రశ్నలకు పదివాక్యాలలో జవాబులు రాయండి.

- ఒకవేళ నీ దగ్గర బాగా డబ్బుంటే దానితో ఇతరులకు ఎలా సాయపడతావు.
- “కులంకన్న గుణం ముఖ్యం” అన్నదాన్ని సమర్థించడానికి కారణాలు రాయండి.

IV. పదజాలం

1. అర్థాలు (సరైన అర్థాన్ని గుర్తించండి)

- అ. జుంటీగలు ()
 (ఎ) జోరీగలు (బి) కందిరీగలు (సి) తేనెటీగలు (డి) గుడ్డిగలు
- ఆ. పర్వతం ()
 (ఎ) బండ (బి) కొండ (సి) గుట్ట (డి) పుట్ట
- ఇ. అలుగు ()
 (ఎ) బలైం (బి) ముల్లు (సి) ఇల్లు (డి) బాణం
- ఈ. జగడం ()
 (ఎ) అగడ్త (బి) పొగడ్త (సి) పోట్లాట (డి) తిట్టడం
- ఉ. తనువు ()
 (ఎ) శరీరం (బి) ఆహారం (సి) అనువు (డి) బరువు

2. కింది వాక్యాలు చదవండి. గీత గీసిన పదం స్థానంలో సమానమయిన అర్థం వచ్చే పదాన్ని రాయండి.

- అ. దమ్మపదం బౌద్ధసాహిత్యానికి సంబంధించిన గ్రంథం. (ధర్మపథం, దర్మపదం)
 ఆ. దేశ భాష లందు తెలుగు లెస్స. (భాస, బాస)
 ఇ. నీ దస్తూరి ముత్తైముల కోవ (ముత్యాలు, ముత్తాలు)
 ఈ. ఓర్పు లేకపోతే కర్జం అవుతుందా? (కారం, కార్యం)

3. జట్టుపని : పాఠంలో పద్యాలలోని పదాలలో ఏ ఏ పదాలు పుస్తకంచివరి అకారాది పట్టికలో ఉన్నాయో చూసి వాటికింద గీత గీయండి, అర్థాలు చెప్పండి.

V. సృజనాత్మకత

1. కింది వాక్యాలు చదవండి. ఇలాంటి భావం వచ్చే మరికొన్ని వాక్యాలు చేర్చి గేయం రాయండి.
 భాషలు వేరైనా భావమొక్కటే
 కులమతాలు వేరైనా -----
 మనుషులు వేరైనా -----
 పువ్వులు వేరైనా -----
 పూజలు వేరైనా -----

2. మూడో పద్యానికి సరిపోయే ఒక కథ మీరు సొంతంగా రాయండి.
3. పాఠంలోని పద్యాలు ఆధారంగా ఒక్కొక్క పద్యానికి సంబంధించిన ఒక నీతివాక్యాన్ని రాయండి.

VI. ప్రశంస

1. ఈ పాఠంలోని పద్యాలద్వారా నీతిని, మంచి విషయాలను తెలుసుకున్నారు కదా! అట్లాగే ఆంగ్లం, హిందీ లేదా ఇతర భాషల్లో నీతిని, మంచి విషయాలను తెలిపే వాక్యాలను సేకరించండి. అట్టలమీద రాసి ప్రదర్శించండి.
2. ఈ పాఠంలో వేమన, సుమతి శతకం పద్యాలు కొన్ని నేర్చుకున్నారు కదా ! ఇలాంటివే మరికొన్ని పద్యాలను మీ గ్రంథాలయ పుస్తకాలనుంచి సేకరించండి. వాటి భావాలను రాసి ప్రదర్శించండి.
3. పద్యాల తోరణం : తరగతిలోని పిల్లలందరూ రెండు జట్లుగా కూర్చోవాలి. ఒక జట్టువాళ్ళు ఏదైనా పదం చెప్పాలి. రెండో జట్టువాళ్ళు ఆ పదమున్న పద్యం చదవాలి.
4. మీ తరగతిలో పద్యాలు రాగంతో, భావంతో చక్కగా పాడేవారు ఎవరు? మీరు కూడా వాళ్ళలాగే పాడండి.

VII. ప్రాజెక్టు పని

1. పద్యభావాలకు సరిపోయే సామెతలు / జాతీయాలు సేకరించి పక్కనే రాయండి. గోడపత్రికలో ప్రదర్శించండి.
2. పాఠంలోని విలువలను తెలియజేసే కథలను గ్రంథాలయంనుంచి సేకరించి రాయండి.

VIII. భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

1. కిందివాటిని జతపరచండి.

అ) నామవాచకం ()	(అ) చదివాను
ఆ) సర్వనామం ()	(ఆ) కాని
ఇ) విశేషణం ()	(ఇ) ఆమె
ఈ) క్రియ ()	(ఈ) ఎర్రని
ఉ) అవ్యయం ()	(ఉ) హైదరాబాదు

పైన పేర్కొన్నవి భాషాభాగాలని గుర్తించారుకదా!

2. కింది ఖాళీలను పూరించండి.

అ. నామవాచకానికి లేదా సర్వనామానికి ఉన్న గుణాన్ని తెలిపేది

ఆ. పేరుకు బదులుగా వాడేది

ఇ. పనిని తెలిపే మాట

ఈ. లింగ, వచన, విభక్తులవల్ల మారనిది

ఉ. పేరును తెలిపే పదం
3. ఈ కింది వాక్యాల్లో క్రియలను గుర్తించి పక్కనే రాయండి.

(అ) సిద్ధార్థ పాఠశాలకు వెళ్ళాడు.....

(ఆ) వైష్ణవి పుస్తకం చదివి నిద్రపోయింది.....

- (ఇ) గోపాల్ మైదానంలో పరుగెత్తుతున్నాడు.....
- (ఈ) ఉదయ్ భోజనం చేసి సినిమాకి వెళ్ళాడు.....
- (ఉ) మనస్విని శ్రావ్యంగా పాటలు పాడుతుంది
- (ఊ) అరుణ్ చిత్రాలు గీసి ప్రదర్శనకు పెట్టాడు.

పై వాక్యాల్లో రెండు క్రియలున్న వాక్యాలు ఏవి?

ఆ రెండు క్రియల్లోని భేదం గమనించారా?

- (అ) చదివి, నిద్రపోయింది.
- (ఈ) చేసి, వెళ్ళాడు.
- (ఉ) గీసి, పెట్టాడు.

ప్రతి వాక్యంలోనూ చివర ఉన్న క్రియలు పని పూర్తయిందని తెలుపుతున్నాయి. వీటిని

“సమాపక క్రియలు” అంటారు.

వాక్యం మధ్యలో ఉన్న క్రియలు పని పూర్తికాలేదని తెలుపుతున్నాయి. వీటిని

“అసమాపక క్రియలు” అంటారు.

కింది వాక్యాలను గమనించండి.

1. ఉష పాఠం చదువుతున్నది.
2. మురళి మంచి బాలుడు.

మొదటి వాక్యంలో క్రియ ఉంది. అది సమాపక క్రియ. రెండో వాక్యంలో క్రియ లేదు.

ఈ విధంగా క్రియ ఉన్నా లేకున్నా ఒకే ఒక భావాన్ని ప్రకటించే వాక్యాలను **“సామాన్యవాక్యాలు”** అంటారు.

కింది సామాన్య వాక్యాలను కలిపి రాయండి.

ఉదా: శ్రీకాంత్ అన్నం తిన్నాడు.

శ్రీకాంత్ బడికి వచ్చాడు.

జ|| శ్రీకాంత్ అన్నం తిని బడికి వచ్చాడు.

1. మాధవి బాగా చదివింది.

మాధవి ఎక్కువ మార్కులు తెచ్చుకున్నది.

జ||

2. గౌతమి సంగీతం నేర్చుకున్నది.

గౌతమి బాగా పాడింది.

గౌతమి అందరి మన్ననలు పొందింది.

జ||

పై వాక్యాలను కలిపినప్పుడు ప్రతిసారీ ఒక సమాపక క్రియ, ఒకటిగాని అంతకంటే ఎక్కువగాని అసమాపక క్రియలు ఉంటాయి. ఇటువంటి వాక్యాలను **సంశ్లిష్టవాక్యాలు** అంటారు.

“జారిన గుండె” పాఠంనుంచి నాలుగు సంశ్లిష్టవాక్యాలను గుర్తించి రాయండి.

ఈ కింది సామాన్య వాక్యాలను కలిపి రాయండి.

ఉదా: కల్పన పాడుతుంది.

కల్పన నాట్యం చేస్తుంది.

జ|| కల్పన పాడుతుంది, నాట్యం చేస్తుంది.

1. అతడు నటుడు.

అతడు రచయిత.

జ||

2. అశ్వినీ అక్క

జ్యోతి చెల్లెలు.

జ||

3. ఆయన ఉద్యోగస్థుడా?

ఆయన వ్యాపారవేత్తా?

జ||

4. అరుణ ఊరికి వెళ్ళింది.

అనూప ఊరికి వెళ్ళింది.

జ||

పై వాక్యాల్లో ఎక్కడా అసమాపక క్రియ రాలేదు కదూ! ఒక వాక్యానికి ఉపవాక్యం చేరిన సందర్భాల్లోనే అసమాపక క్రియ వస్తుంది. అది సంశ్లేష్ట వాక్యమని తెలుసుకున్నారు. పై సందర్భాల్లో ప్రతి రెండు వాక్యాలకూ సమప్రాధాన్యం ఉంది. ఇలా సమప్రాధాన్యం కలిగిన వాక్యాలను కలపడం వల్ల ఏర్పడేవి సంయుక్త వాక్యాలు. ఇలాంటి వాక్యాలు మరికొన్ని రాయండి.

నేనివి చేయగలనా?

1. దుష్టులకు దూరంగా ఉండాలి అని గ్రహించగలిగాను.	ఔను/కాదు
2. పిసినారితనం పనికి రాదు. సంపాదనకనుగుణంగా దానం చేయాలి అని గ్రహించగలిగాను.	ఔను/కాదు
3. మాటలు జాగ్రత్తగా వాడాలి అని గ్రహించగలిగాను.	ఔను/కాదు
4. పద్యభావాలకు సరిపోయే ఆంగ్ల, హిందీ సూక్తులను సేకరించగలిగాను.	ఔను/కాదు
5. పద్యాలలో నీతులు గ్రహించి ఎవరితో ఎలా మెలగాలో నేర్చుకున్నాను.	ఔను/కాదు

“ఉన్నతమైన ఆదర్శం కలిగి, దాన్ని చేరుకునేందుకు ఓపికగా శ్రమించడం జీవన సూత్రంగా చేసుకోవాలి”

...డా.బి.ఆర్.అంబేడ్కర్.

